ĢENERĀLADVOKĀTA
JEVGENIJA TANČEVA [*EVGENI TANCHEV*] SECINĀJUMI,
sniegti 2021. gada 15. jūlijā [1]

Apvienotās lietas C-693/19 un C-831/19

***SPV Project 1503 Srl*,**
Dobank SpA
pret
YB (C-693/19)
un
***Banco di Desio e della Brianza SpA*,**
***Banca di Credito Cooperativo di Carugate e Inzago Sc*,**
***Intesa Sanpaolo SpA*,**
***Banca Popolare di Sondrio ScpA*,**
Cerved Credit Management SpA
pret
YX,
ZW (C-831/19)

(*Tribunale di Milano* (Milānas tiesa, Itālija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Direktīva 93/13/EEK – Negodīgi noteikumi patērētāju līgumos – 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts – Efektivitātes princips – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants – Maksājuma rīkojuma procedūra – Izpildes procedūra – Maksājuma rīkojums ar *res judicata* spēku – Par izpildi atbildīgās valsts tiesas pilnvaras pārbaudīt līguma noteikumu negodīgumu – *Res judicata* princips – Termiņš prasības celšanai

I. Ievads

1. Šie divi *Tribunale di Milano* (Milānas tiesa, Itālija) iesniegtie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos [2] un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. panta interpretāciju. Tie ir iesniegti saistībā ar maksājuma rīkojumu izpildes procedūru, kuri netika apstrīdēti un tādējādi ieguva *res judicata* spēku.

[1] Oriģinālvaloda – angļu.

[2] OV 1993, L 95, 29. lpp.

2. Galvenais jautājums, kas izvirzīts šajās lietās, būtībā ir par to, vai Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts un Hartas 47. pants nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kas liedz izpildes tiesai pēc būtības pārbaudīt to līguma noteikumu iespējamo negodīgumu, saskaņā ar kuriem ir sagatavots maksājuma rīkojums, jo šis rīkojums ir ieguvis *res judicata* spēku.

3. Šīs lietas Tiesa izskata paralēli trim citām lietām (C-600/19, C-725/19 un C-869/19), kurās šodien tiek sniegti mani secinājumi. Šīs lietas ir balstītas uz Spānijas un Rumānijas lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu, un tās skar arī līdzīgus un, iespējams, sensitīvus jautājumus, kas saistīti ar valsts tiesas pienākumu pēc savas ierosmes (*ex officio*) pārbaudīt līguma noteikumu iespējamo negodīgumu saskaņā ar Tiesas judikatūru, kurā interpretēta Direktīva 93/13, un saistību ar noteiktiem valsts procesuālajiem principiem, tostarp *res judicata* principu.

4. Līdz ar to ar šīm lietām Tiesai tiek dota iespēja pilnveidot savu judikatūru attiecībā uz Direktīvu 93/13 un it īpaši precizēt jautājumus par *res judicata* principu saistībā ar negodīgu noteikumu pārbaudi tiesā saskaņā ar šo direktīvu. Šīs lietas šajā kontekstā rada arī jautājumus par efektivitātes principa un Hartas 47. panta saistību.

II. Tiesiskais regulējums

A. Savienības tiesības

5. Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktā noteikts:

"Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un, ka līgums pie tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem."

6. Direktīvas 93/13 7. panta 1. punktā noteikts:

"Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāju un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos."

B. Itālijas tiesības

7. Ar 2005. gada 6. septembra *Decreto legislativo n. 206 recante Codice del consumo* (Leģislatīvais dekrēts Nr. 206 par Patērētāju kodeksu) (*GURI* Nr. 235 kārtējais pielikums Nr. 235, 2005. gada 8. oktobris) (turpmāk tekstā – "Patērētāju kodekss") Direktīvas 93/13 noteikumi tika transponēti Itālijas tiesību sistēmā.

8. *Codice di procedura civile* (turpmāk tekstā – "Civilprocesa kodekss") 633. pantā noteikts:

"Pēc naudas summas vai tai līdzvērtīga preču daudzuma kreditora vai noteiktas piegādātas preces saņēmēja pieprasījuma kompetentais tiesnesis izdod maksājuma vai piegādes rīkojumu:

(1) ja pieprasītās tiesības ir pamatotas ar rakstiskiem pierādījumiem;

[..].”

9. Civilprocesa kodeksa 641. pantā ir noteikts:

“Ja 633. pantā paredzētie nosacījumi ir izpildīti, tiesnesis ar pamatotu rīkojumu, kas jāpieņem 30 dienu laikā pēc pieteikuma iesniegšanas, uzliek atbildētājam pienākumu 40 dienu laikā samaksāt summu vai nodot preces vai pieprasīto preču daudzumu vai, pēdējā gadījumā, summu, kas noteikta 639. pantā, skaidri paziņojot, ka šī puse tajā pašā termiņā var iesniegt iebildumus saskaņā ar nākamo pantu noteikumiem, un, ja šādu iebildumu nav, rīkojums tiek izpildīts.

[..].”

10. Civilprocesa kodeksa 647. pantā ir noteikts:

“Ja noteiktajā termiņā nav iesniegti iebildumi vai ja atbildētājs nav sācis tiesvedību, tiesnesim, kas izdevis rīkojumu, pēc iesniedzēja (tostarp mutiska) lūguma ir jāatzīst tas par izpildāmu. Pirmajā gadījumā tiesnesim ir jāizdod rīkojums par jaunu paziņojumu, ja izrādās vai šķiet, ka atbildētājs nezināja par rīkojumu.

Ja saskaņā ar šo pantu rīkojums ir pasludināts par izpildāmu, ievērojot 650. panta noteikumus, iebildumu vairs nevar iesniegt vai turpināt un visu iemaksāto drošības naudu atbrīvo.”

11. Civilprocesa kodeksa 650. pantā ir noteikts:

“Atbildētājs var iesniegt iebildumu pat pēc rīkojumā noteiktā termiņa beigām, ja viņš pierāda, ka savlaicīgi nezināja par to paziņojumā pieļauto pārkāpumu vai nejauša notikuma, vai nepārvaramas varas dēļ.

[..]

Iebildumu vairs nepieņem, ja ir pagājušas 10 dienas pēc pirmā izpildes rīkojuma izdošanas.”

12. *Codice civile* (turpmāk tekstā – “Civilkodekss”) 2909. pantā ir noteikts:

“Secinājumi, kas izdarīti spriedumos, kuri ir ieguvuši *res judicata* spēku, ir saistoši lietas dalībniekiem, to likumīgajiem mantiniekiem un tiesību pārņēmējiem.”

III. Fakti, pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

A. Lieta C-693/19, SPV Project 1503 u.c.

13. Saskaņā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu YB kā patērētājs noslēdza trīs aizdevuma līgumus par kopējo summu 18 200 EUR ar *Findomestic Banca SpA*. Šis uzņēmums vēlāk nodeva savu prasījumu *Activa Factor SpA* kas savukārt šo prasījumu nodeva *SPV Project 1503 Srl* (turpmāk tekstā – “SPV”). Minētajos līgumos bija ietverti noteikumi, kuri paredzēja piemērot līgumsodu un nokavējuma procentus gadījumā, ja aizņēmuma atmaksas pienākums tiktu izpildīts ar nokavēšanos.

14. Ar 2012. gada 10. jūlija lēmumu kompetentā tiesa izdeva maksājuma rīkojumu pret YB par 16 290,52 EUR attiecībā uz summām, kas jāmaksā saskaņā ar aizdevuma līgumiem, kā arī procentiem par nokavētu maksājumu saskaņā ar šiem noteikumiem. YB neiebilda pret maksājuma rīkojumu, kurš tādējādi ieguva *res judicata* spēku.

15. Pēc tam SPV nosūtīja YB prasījumu, kas prasītājai bija pret trešām personām, apķīlāšanas aktu, kurš datēts ar 2016. gada 21. septembri, 31 332 EUR apmērā, ko veidoja 16 290,52 EUR kā maksājuma rīkojumā noteiktais kapitāls un 13 539,27 EUR kā maksājuma rīkojumā noteiktie procenti, un atlikušo summu veidoja izdevumi un honorāri.

16. Tad SPV un vēl viens kreditors iesniedzējtiesā uzsāka izpildes procedūru pret YB.

17. Šīs tiesvedības laikā iesniedzējtiesa uzskatīja, ka noteikums attiecībā uz nokavējuma procentu likmes aprēķināšanu, kas pārsniedz 14 % gadā, varētu būt negodīgs. Tā uzdeva SPV uzrādīt aizdevuma līgumus, uz kuru pamata tika izdots maksājuma rīkojums, un ierosināja YB atsaukties uz negodīgiem noteikumiem attiecībā uz nokavējuma procentiem, kas, ja tiktu konstatēts, varētu samazināt SPV prasību. Atbildot uz to, YB atsaucās uz noteikuma attiecībā uz nokavējuma procentu aprēķināšanu negodīgumu. Iesniedzējtiesa izmantoja iespēju *ex officio* pārbaudīt šā noteikuma negodīgumu un noteica tiesas sēdi, lai ļautu pusēm ieņemt nostāju šajā jautājumā. Šajā ziņā SPV *inter alia* apgalvoja, ka *res judicata* spēks, ko ieguvis maksājuma rīkojums, nav neņemams vērā.

18. Iesniedzējtiesa paskaidro, ka saskaņā ar *Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa, Itālija) judikatūru *res judicata* princips attiecas ne tikai uz nolēmuma konkrētu pasludināšanu, bet arī uz iemesliem, kas, lai arī netieši, veido tā loģisko un juridisko pamatu. Šāda prakse tiek piemērota attiecībā uz maksājuma rīkojumu, ar ko pieprasa samaksāt piespriesto naudas summu un kas, ja nav celts iebildums, iegūst *res judicata* spēku ne tikai attiecībā uz izvirzīto prasījumu, bet arī attiecībā uz šī prasījuma pamatojuma dokumentu, tādējādi liedzot turpmāk pārbaudīt iemeslus, kuri norādīti attiecīgās prasības pamatojumam. Tādējādi princips, kas izriet no valsts judikatūras un tiek dēvēts par "noklusēto *res judicata* spēku", ir balstīts uz pamatojumu, saskaņā ar kuru, ja tiesa ir paudusi savu viedokli par kādu noteiktu jautājumu, tā ir labvēlīgi atrisinājusi visus pārējos jautājumus, kuri jāuzskata par ievadjautājumiem attiecībā pret konkrēti izspriesto jautājumu.

19. Iesniedzējtiesa norāda, ka tāpat kā šajā lietā, saņēmis maksājuma rīkojumu, kreditors, vispirms izsniedzis brīdinājumu par apķīlāšanu, var uzsākt izpildes procedūru, saskaņā ar valsts tiesību normām sauktu par piespiedu ekspropriācijas procedūru, un ka, veicot ekspropriāciju pret trešām personām, kreditors, pamatojoties uz izpildes dokumentu, pakļauj piespiedu ekspropriācijai prasījumus, kas parādniekam ir pret trešām personām. Izpildes procedūrā tiesai ir pilnvaras pēc savas ierosmes pārbaudīt izpildes dokumenta pastāvēšanu un arī pareizu prasījuma apmēra noteikšanu, taču tas neattiecas uz šī dokumenta būtisko saturu.

20. Iesniedzējtiesa šaubās, vai noteikumi, ar kuriem ir noteikts nokavējuma procentu apmērs un līgumsods, atbilst Patērētāju kodeksam un Direktīvai 93/13. Pēc iesniedzējtiesas domām, tiesa, kas izdevusi maksājuma rīkojumu, nepārskatīja šo noteikumu, iespējams, negodīgo raksturu. Tomēr saskaņā ar valsts tiesību normām, tā kā YB necēla iebildumu par minēto maksājuma rīkojumu, šis rīkojums ieguva *res judicata* spēku, un jautājums, vai aizdevuma līgumu noteikumi ir negodīgi, ir pakļauts noklusētam *res judicata* spēkam. No tā izriet, ka iesniedzējtiesai kā izpildes

tiesai nav iespējas konstatēt minētajā līgumā ietverto noteikumu varbūtēju negodīgumu, jo valsts tiesiskajā regulējumā tā nevar pēc būtības pārbaudīt tiesas izdoto izpildes dokumentu, un šis dokuments ir ieguvis *res judicata* spēku.

21. Iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru attiecībā uz Direktīvu 93/13 *res judicata* principu noteiktos apstākļos var neņemt vērā. Tāpēc iesniedzējtiesa jautā, vai nepieciešamība formālo līdzsvaru starp līgumslēdzējām pusēm aizstāt ar reālu līdzsvaru ļauj izpildes tiesai informēt patērētāju par līguma noteikumu iespējamo negodīgumu, un vai – ja patērētājs izsaka gribu atsaukties uz minēto noteikumu negodīgo raksturu – tā pati tiesa var veikt šādu pārbaudi, jo pretējā gadījumā tas varētu izraisīt nepilnīgu un nepietiekamu patērētāja aizsardzību. Iesniedzējtiesa atzīmē, ka attiecībā uz Hartas 47. pantu ierosme informēt patērētāju par patērētāju aizsardzības noteikumu iespējamu pārkāpumu neizraisa tiesas objektivitātes pārkāpumu un ka minētajai tiesību normai Tiesa ir piešķīrusi īpašu nozīmi, lai nodrošinātu Direktīvā 93/13 paredzēto tiesību efektivitāti.

22. Šajos apstākļos *Tribunale di Milano* (Milānas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai un pie kādiem nosacījumiem Direktīvas 93/13/EEK 6. un 7. pants un [Hartas] 47. pants nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā izklāstītais, kas liedz izpildes tiesai pēc būtības pārbaudīt tiesas izdotu izpildes dokumentu, kurš ieguvis *res judicata* spēku, un kas liedz tai pašai tiesai, ja patērētājs izsaka gribu atsaukties uz tāda noteikuma negodīgumu, kas ietverts līgumā, saskaņā ar kuru ir sagatavots izpildes dokuments, pārvarēt noklusēto *res judicata* spēku?"

B. Lieta C-831/19, Banco di Desio e della Brianza u.c.

23. Saskaņā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu 2005. gada 18. novembrī *Banco di Desio e della Brianza SpA* (turpmāk tekstā – "*BDB*") noslēdza ar YX un ZW galvojuma līgumus, kas bija garantija komercsabiedrības *Bimecar Trade Srl* parādiem.

24. Ar 2012. gada 20. decembra lēmumu *Tribunale di Monza* (Moncas tiesa, Itālija) izdeva maksājuma rīkojumu par labu *BDB inter alia* pret YX un ZW. Par šo rīkojumu netika iesniegts iebildums, un tāpēc ieguva *res judicata* spēku.

25. Pēc tam *BDB* uzsāka *Tribunale di Milano* (Milānas tiesa) nekustamā īpašuma atsavināšanas tiesvedību pret laulāto YZ un ZW īpašumā esošajiem aktīviem – pusi no katra. Minētajā tiesvedībā piedalījās *Bimecar Trade* un citi YX un ZW kreditori.

26. YX un ZW piedalījās izpildes procedūrā. Pēc iesniedzējtiesas pieprasījuma *BDB* iesniedza galvojuma līgumus. Iesniedzējtiesa uzskatīja, ka, lai gan YX nav uzskatāms par patērētāju, jo viņš ir *Bimecar Trade* likumīgais pārstāvis un tās akcionārs ar 51 % kapitāla daļu, ZW var tikt kvalificēta kā patērētājs, jo viņas īpašumā ir 22 % šīs sabiedrības kapitāla daļu un viņa, šķiet, neieņem tajā nekādu vadošu amatu. Lai pierādītu savu patērētāja statusu, ZW uzrādīja ar 2013. gada 29. janvāri datētu nodošanas aktu, ar kuru tā kļuva par *Bimecar Trade* akcionāri, kā arī pierādījuma dokumentus, ka kopš 1976. gada viņa ir bijusi algota darba ņēmēja kādā citā komercsabiedrībā. ZW arī pauda gribu, pamatojoties uz Patērētāju kodeksu, atsaukties uz vairāku līgumos ietverto noteikumu negodīgumu, kas noslēgti ar visiem kreditoriem. *BDB* un citi kreditori *inter alia* apgalvoja, ka ZW nav patērētāja, un *res judicata* spēks, ko ieguvis maksājuma rīkojums, ir nepārvarams.

27. Iesniedzējtiesa skaidro, līdzīgi kā lietā C-693/19, ka saskaņā ar valsts tiesību aktiem un judikatūru noklusētais *res judicata* spēks ir balstīts uz pamatojumu, saskaņā ar kuru, ja tiesa ir paudusi savu viedokli par kādu noteiktu jautājumu, tā acīmredzot ir labvēlīgi atrisinājusi visus pārējos jautājumus, kuri jāuzskata par ievadjautājumiem attiecībā pret konkrēti izspriesto jautājumu, un šāda prakse tiek piemērota arī attiecībā uz maksājuma rīkojumiem. Saņēmis maksājuma rīkojumu, kreditors uzsāk izpildes procedūru un, veicot nekustamā īpašuma atsavināšanu – kā šajā lietā – kreditors, pamatojoties uz šo rīkojumu kā izpildes dokumentu, vispirms paziņojot apķīlāšanu, pakļauj piespiedu ekspropriācijai parādniekam piederošo aktīvu.

28. Iesniedzējtiesa norāda – tā kā ZW ir uzskatāma par patērētāju, tā šaubās, vai noteikumi, kuri ietverti galvojuma līgumā starp *BDB* un ZW un kuri nosaka tiesu ar teritoriālu jurisdikciju, kas nav patērētāja domicila valsts, atbilst Patērētāju kodeksam un Direktīvai 93/13. Tā kā ZW necēla iebildumu par maksājuma rīkojumu, šis rīkojums ieguva *res judicata* spēku, un jautājums par to, vai galvojuma līguma noteikumi ir negodīgi, ir noklusēta *res judicata* spēka priekšmets. Lai gan kreditori apgalvo, ka iesniedzējtiesai ir liegts pārbaudīt, vai šie noteikumi ir negodīgi, it īpaši ņemot vērā 2009. gada 6. oktobra spriedumu *Asturcom Telecomunicaciones*[3], iesniedzējtiesa jautā, vai, ievērojot atšķirības starp valstu tiesiskajiem regulējumiem un konkrētās lietas īpatnības, šis spriedums ir piemērojams.

29. Šajā sakarā iesniedzējtiesa norāda, ka ZW ir uzņēmusies aktīvu lomu izpildes procedūrā un ka tad, kad tika izdots maksājuma rīkojums, Tiesas judikatūrā[4] vēl nebija pieņemti nolēmumi, kuros noteikti parametri tāda galvotāja kā ZW kvalificēšanai par patērētāju. Arī *Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa) judikatūrā līdz šim nebija piemērota līdzīga prakse[5], bet tolaik fiziska persona, kas darbojas kā komercsabiedrības galvotājs, tajā nebija uzskatāma par patērētāju[6]. Attiecīgi ZW, ceļot iebildumu par maksājuma uzdevumu, bija liegta iespēja apgalvot, ka noteikumi ir negodīgi, jo tas bija iespējams tikai pēc izpildes procedūras uzsākšanas, kad saskaņā ar valsts tiesībām šis rīkojums nebija pārvarams. Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai šādā situācijā spēkā esošais valsts tiesiskais regulējums var veidot elementu, kas spēj padarīt neiespējamu vai pārmērīgi grūtu patērētājiem Direktīvā 93/13 piešķirto tiesību īstenošanu.

30. Iesniedzējtiesa norāda, ka 2017. gada 26. janvāra spriedumā *Banco Primus*[7] Tiesa izslēdza nepārprotama *res judicata* spēka pārvarēšanas iespēju, bet ka tā vēl nav pārbaudījusi noklusēta *res judicata* spēka saderību ar Direktīvas 93/13 6. un 7. pantu un Hartas 47. pantu. Pēc iesniedzējtiesas domām, visticamāk, izdodot izpildes dokumentu, tiesa nav pārbaudījusi līguma noteikumu iespējamo negodīgumu, jo nepieļāva iespēju kvalificēt ZW par patērētāju. Tāpēc iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 93/13 6. un 7. pants un Hartas 47. pants atļauj pārvarēt noklusēto *res judicata* spēku, ja tā rezultātā patērētājam tiek liegtas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzības līdzekli un tiesības, kas izriet no šīs direktīvas.

[3] C-40/08, EU:C:2009:615.

[4] Iesniedzējtiesa šajā sakarā min rīkojumus, 2015. gada 19. novembris, *Tarcău* (C-74/15, EU:C:2015:772), un 2016. gada 14. septembris, *Dumitraș* (C-534/15, EU:C:2016:700).

[5] Iesniedzējtiesa šajā sakarā min 2018. gada 13. decembra spriedumu (Nr. 32225).

[6] Iesniedzējtiesa *inter alia* min 2005. gada 13. maija spriedumu (Nr. 10107) un 2016. gada 9. augusta spriedumu (Nr. 16827).

[7] C-421/14, EU:C:2017:60 (turpmāk tekstā – "spriedums *Banco Primus*").

31. Šādos apstākļos *Tribunale di Milano* (Milānas tiesa) nolēma apturēt pamatlietu un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"a) Vai un ar kādiem nosacījumiem Direktīvas 93/13/EEK 6. un 7. panta un [Hartas] 47. panta apvienotie noteikumi nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā izklāstītais, kas liedz izpildes tiesai pēc būtības pārbaudīt tiesas izdotu izpildes dokumentu, kas ieguvis *res judicata* spēku, ja patērētājs (patērētāja) pēc sava statusa apzināšanās (ko agrāk liedza spēkā esošais tiesiskais regulējums) lūdz veikt šādu pārbaudi?

b) Vai un ar kādiem nosacījumiem Direktīvas 93/13/EEK 6. un 7. panta un [Hartas] 47. panta apvienotie noteikumi nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā izklāstītais, kas, ņemot vērā noklusētu lēmumu, atbilstoši kuram līguma nosacījums nav negodīgs, lēmumu, kurš ir ieguvis *res judicata* spēku, liedz izpildes tiesai, kam jāspriež par patērētāja iesniegtu iebildumu pret izpildi, konstatēt šādu negodīgumu? Turklāt vai šādu aizliegumu tiesai var uzskatīt par pastāvošu arī tad, ja saistībā ar tiesisko regulējumu, kāds bija spēkā laikā, kad lēmums ieguva *res judicata* spēku, izvērtēt noteikuma negodīgumu liedza apstāklis, ka galvotājs nebija kvalificējams par patērētāju?"

IV. Tiesvedība Tiesā

32. Rakstiskus apsvērumus Tiesai lietā C-693/19 iesniedza Spānijas, Itālijas un Ungārijas valdības un Komisija un lietā C-831/19 – *BDB*, ZW [8], Spānijas un Itālijas valdības un Komisija.

33. 2021. gada 27. aprīlī notika kopīga tiesas sēde, kurā *BDB*, ZW, Vācijas, Itālijas un Spānijas valdības un Komisija sniedza mutiskus paskaidrojumus.

V. Pušu apsvērumu kopsavilkums

34. *BDB* apgalvo, ka jautājums lietā C-831/19 nav pieņemams, jo ZW neesot kvalificējama par patērētāju un tādējādi Direktīva 93/13 neesot piemērojama. Katrā ziņā tā apgalvo, ka lēmums par līguma noteikumu spēkā esamību ieguva *res judicata* spēku, ZW neiebilstot vai neatsaucoties uz patērētāja statusu. Saskaņā ar Tiesas judikatūru *res judicata* neesot pārvarams, pat ja ir pārkāptas Savienības tiesības, un – kā tā uzsvēra tiesas sēdē – patērētājiem Direktīvā 93/13 piešķirtā aizsardzība neesot svarīgāka par tiesisko drošību.

35. ZW apgalvo, ka lietā C-831/19 ir acīmredzams, ka saskaņā ar Direktīvu 93/13 viņa ir kvalificējama kā patērētāja. ZW paskaidro, ka viņa nevērsās ar iebildumu pret maksājuma rīkojumu valsts tiesu prakses dēļ, kas nepieļāva iespēju personas tādā amatā kā viņa kvalificēt par patērētāju, taču kopš tā laika tā ir mainīta atbilstoši Tiesas judikatūrai. Kā ZW iebilda tiesas sēdē, liedzot izpildes tiesai iespēju pārskatīt noteikumus, kuru negodīgums netika pārbaudīts rīkojuma izdošanas laikā, patērētājiem tiktu liegta efektīva aizsardzība saskaņā ar Direktīvu 93/13.

36. Vācijas valdība apgalvo, ka uzdevumu sadale starp tiesu, kura izskata lietu pēc būtības, un izpildes tiesu esot balstīta uz valsts procesuālās autonomijas principu, un ar Direktīvu 93/13 netiekot prasīta izpildes procedūras satura pārbaude, kamēr vien pirmā procedūra patērētājam

[8] Ir norādīts, ka YX, iesniedzot rakstiskus apsvērumus, pārstāvēja ZW intereses.

piedāvā pietiekamas iespējas aizstāvēt tam ar Direktīvu 93/13 piešķirtās tiesības. Tādējādi, ja – kā tas redzams šajās lietās – valsts tiesiskais regulējums paredz negodīgu noteikumu pārbaudi tiesā maksājuma rīkojuma posmā, izpildes posmā neesot jāveic otra pārbaude.

37. Spānijas valdība apgalvo, ka attiecīgie valsts tiesību akti nav pretrunā Direktīvas 93/13 6. un 7. pantam. Jautājumos par negodīgiem noteikumiem Savienības tiesiskā kārtība neprasot valsts tiesai bezgalīgi pārskatīt prasību, par kuru ir pieņemts galīgs tiesas lēmums, kas tiek piemērots, ja patērētājs nav savlaicīgi izmantojis valsts tiesību aktos paredzētos tiesiskās aizsardzības līdzekļus, un ar iespēju pārskatīt negodīgus noteikumus ārpus šim nolūkam paredzētās procedūras izpildes procedūra zaudētu efektivitāti. Kā tā apgalvoja tiesas sēdē, saskaņā ar efektivitātes principu valsts tiesību akti esot jāanalizē attiecībā uz valsts procesuālo sistēmu kopumā, un pretēji tam, ko apgalvo Komisija, šīs lietas attiecoties uz *res judicata*. Tā piebilda, ka attiecībā uz lietu C-831/19 fakts, ka brīdī, kad maksājuma rīkojums ieguva *res judicata* spēku, Tiesa vēl nebija lēmusi par kritērijiem, saskaņā ar kuriem galvotāju varētu uzskatīt par patērētāju, tā situāciju neietekmējot.

38. Itālijas valdība apgalvo, ka attiecīgais valsts tiesiskais regulējums nav pretrunā Direktīvas 93/13 6. un 7. pantam. Šīs lietas atšķiroties no Tiesas iepriekšējās judikatūras, un šajā tiesiskajā regulējumā tiekot ievērots līdzvērtības princips, jo izpildes tiesa nevar *ex officio* atkārtoti pārbaudīt maksājuma rīkojuma ar *res judicata* spēku izsniegšanas nosacījumus pat tad, ja tas attiecas uz iespējamu sabiedriskās kārtības noteikumu pārkāpumu. Kā tā uzsvēra tiesas sēdē, tiesa, kas lemj par rīkojumu, *ex officio* varot pārbaudīt līguma noteikumu negodīgumu un patērētājam tiekot piedāvāti tiesiskās aizsardzības līdzekļi, lai nepieļautu, ka šādi noteikumi tam ir saistoši, tomēr, ja tiesa to nav izdarījusi un patērētājs nav izmantojis šādus tiesiskās aizsardzības līdzekļus, izpildes tiesa nevarot izvairīties no tāda lēmuma izpildes, kas pieņemts uz rīkojuma pamata; šis lēmums netieši izslēdzot līguma noteikumu negodīgo raksturu, jo pretējā gadījumā to nevarētu pieņemt. Pretēji Komisijas nostājai lietā C-693/19, neatkarīgi no tā, kāds ir noteikuma, ar kuru pamatotas kreditora tiesības, spēkā neesamības cēlonis, no brīža, kad šīs tiesības, pat ja netieši, tiek noteiktas ar lēmumu, kuram ir *res judicata* spēks, tiesa, kam tās ir jāpiemēro, vairs nevarot atzīt šo spēkā neesamību, un tas attiecoties arī uz lietām, kas saistītas ar pārāk augstu procentu likmi. Tā piebilst, ka attiecībā uz lietu C-831/19 neesot nozīmes tam, ka, pieņemot lēmumu par rīkojumu, nebija Savienības un valstu judikatūras, kurā galvotājs tiktu atzīts par patērētāju, jo tiesa varēja izmantot prejudiciālā nolēmuma procedūru.

39. Ungārijas valdība apgalvo, ka – runājot par lietu C-693/19 – attiecīgie valsts tiesību akti nav pretrunā Direktīvas 93/13 6. un 7. pantam un Hartas 47. pantam. Tā apgalvo, ka *res judicata* spēku, kas iegūts, debitoram neiebilstot, nevar neņemt vērā un, ja izpildes tiesai ļautu pārskatīt maksājuma rīkojuma pamatā esošo līguma noteikumu iespējamo negodīgumu, maksājuma rīkojuma procedūra zaudētu jēgu.

40. Komisija apgalvo, ka attiecībā uz lietu C-693/19 attiecīgais valsts tiesiskais regulējums nav pretrunā Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktam un 7. panta 1. punktam, ja vien tas ļauj tiesai pārbaudīt, vai noteikums, kas attiecas uz procentu samaksu līgumsaistību neizpildes vai kavēšanās gadījumā, nav –iespējams – negodīgs, un tāpēc to neņemt vērā. Tā tas varot būt, ja tas ļauj konstatēt izpildes dokumenta juridisku neesamību attiecībā tikai uz prasību, kas attiecas uz šo procentu likmi, vai ja tas ļauj tiesai, nosakot summas, ierobežot izpildi līdz prasījumam, no kura atskaitīti par pārmērīgiem atzītie procenti. Tomēr, ja šis tiesiskais regulējums būtu jāinterpretē tādējādi, ka tas liedz tiesai konstatēt iespējami negodīgu noteikumu esamību, tas būtu pretrunā Direktīvas 93/13 6. un 7. pantam, lasot tos kopsakarā ar efektivitātes principu. Tā apgalvo, ka *res judicata* spēks neattiecas uz maksājuma rīkojumu saistībā ar procentu likmi par prasījumu,

kad likme ir nepamatoti augsta[9], un, ja izpildes tiesas kompetencē ir pārbaudīt, vai izpilde tiek veikta ar derīgu [izpildes] dokumentu, saskaņā ar līdzvērtības principu šajā pašā kompetencē esot ietverta arī pilnvara noteikt, vai nav pārkāpti sabiedriskās kārtības noteikumi, piemēram, Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts.

41. Komisija apgalvo, ka, runājot par lietu C-831/19, uz abiem jautājumiem ir jāatbild kopā tādējādi, ka attiecīgais valsts tiesiskais regulējums nav pretrunā Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktam un 7. panta 1. punktam ar nosacījumu, ka tas ļauj izpildes tiesai pārbaudīt, vai noteikums ir negodīgs, un attiecīgi šo noteikumu neņemt vērā. Pretējā gadījumā šis tiesiskais regulējums neatbilstot šiem noteikumiem, lasot tos kopsakarā ar efektivitātes principu. Pēc tās domām, uz līgumiem, kas noslēgti ar ZW, attiecas Direktīvas 93/13 piemērošanas joma un ZW patērētāja statusa apzināšanās novēlotība neesot būtiska. Šajā lietā, tāpat kā lietā C-693/19, Hartas 47. pants esot jāuzskata par noteikumu, saistībā ar kuru jāinterpretē Direktīvas 93/13 7. panta 1. punkts, un maksājuma rīkojuma galīgais raksturs izrietot no prasības celšanas termiņa, nevis no *res judicata*. Tā apgalvo, ka valsts tiesai ir *ex officio* jāveic skaidra un pienācīgi pamatota iespējami negodīgu noteikumu pārbaude. Kā tā uzsvēra tiesas sēdē, tiesas, kas izdeva rīkojumus šajās lietās, nepārskatīja līguma noteikumu iespējamo negodīgumu, un nepietiek ar to, ka var konstatēt noteikumu iespējamo negodīgumu – tiesai tas ir jādara.

VI. Analīze

42. Ar jautājumu lietā C-693/19, kas būtībā atbilst pirmajam jautājumam lietā C-831/19, iesniedzējtiesa būtībā jautā Tiesai, vai valsts tiesiskais regulējums, kurš liedz izpildes tiesai pārbaudīt maksājuma rīkojuma, kas ieguvis *res judicata* spēku, saturu un atcelt *res judicata* noklusētā spēka sekas, ja patērētājs pauž gribu atsaukties uz līguma noteikuma negodīgo raksturu, uz kura pamata šis rīkojums tika izdots, ir pretrunā Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktam un 7. panta 1. punktam un Hartas 47. pantam.

43. Ar otro jautājumu lietā C-831/19 iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai valsts tiesiskais regulējums, kas saskaņā ar noklusēto *res judicata* spēku liedz izpildes tiesai, kurā patērētājs ir iesniedzis iebildumu pret izpildi, pārbaudīt līguma noteikumu iespējamo negodīgumu, ņemot vērā, ka saskaņā ar *res judicata* veidošanās laikā spēkā esošo valsts tiesisko regulējumu negodīgu noteikumu novērtējums nebija iespējams, jo galvotājs nebija kvalificējams par patērētāju, ir pretrunā Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktam un 7. panta 1. punktam un Hartas 47. pantam.

44. Kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu un Itālijas valdības apsvērumiem, šie divi jautājumi izriet no procesuālajiem noteikumiem attiecībā uz maksājuma rīkojumu izpildi, kā noteikts Itālijas tiesību aktos, saskaņā ar kuriem rīkojums, kas ir pamats turpmākām izpildes procedūrām, un kreditoru aktīvu apķīlāšana kļūst galīga un iegūst *res judicata* spēku, jo patērētājs kā parādnieks noteiktajā termiņā pret to nav cēlis iebildumu. Ja maksājuma rīkojums netiek apstrīdēts, uz jautājumu par tā līguma noteikumu, uz kuru pamata šis rīkojums tika izdots, negodīgumu tādējādi attiecas noklusēts *res judicata* spēks, tas ir, *res judicata* spēks pēc noklusējuma. Turklāt valsts tiesības paredz, ka tiesa, kas izdod rīkojumu, var *ex officio* pārbaudīt līguma noteikumu iespējamo negodīgumu, un, ja patērētājs iesniedz iebildumu, tiesa, kas lemj par šo iebildumu, var *ex officio* arī pārbaudīt šo noteikumu iespējamo negodīgumu. Tomēr šķiet, ka ir pierādīts, ka šajās lietās tiesas izdeva maksājuma rīkojumus, kurus patērētāji neapstrīdēja, un šajā posmā nekas neliecināja par negodīgu noteikumu esamības pārbaudi.

[9] Šajā ziņā Komisija atsaucas uz *Tribunale di Macerata* (Mačerātas tiesa, Itālija) 2019. gada 1. marta rīkojumu.

45. Līdz ar to man šķiet, ka uz šiem diviem jautājumiem var atbildēt kopā, jo tiem ir viens galvenais aspekts, proti, valsts tiesiskā regulējuma atbilstība Savienības tiesībām, ar ko nepieļauj līguma noteikumu, kuri kalpo par pamatu maksājuma rīkojuma pārbaudei izpildes tiesā, negodīgumu, ņemot vērā šā rīkojuma noklusēto *res judicata* spēku.

46. Lai atbildētu uz šiem jautājumiem, vispirms (A daļā) es pievērsīšos *BDB* argumentiem par lietā C-831/19 uzdotā jautājuma pieņemamību. Pievēršoties lietu C-693/19 un C-831/19 būtībai, pēc tam (B daļā) sniegšu dažus ievada apsvērumus par ZW patērētāja statusa novēlotu apzināšanos lietā C-831/19 un Hartas 47. panta iespējamo atbilstību šajā ziņā. Tad (C daļā) izskatīšu Tiesas judikatūru par valsts tiesas *ex officio* veiktu negodīgu noteikumu pārbaudi saskaņā ar Direktīvu 93/13 un (D daļā) šajā judikatūrā izstrādāto principu piemērošanu apstākļiem šajās lietās.

47. Pamatojoties uz šo analīzi, es secinu, ka lietā C-831/19 uzdotais jautājums ir pieņemams un ka attiecīgais valsts tiesiskais regulējums ir pretrunā Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktam un 7. panta 1. punktam, lasot tos kopsakarā ar efektivitātes principu.

A. Lietā C-831/19 uzdotā jautājuma pieņemamība

48. Saskaņā ar *BDB* izvirzītajiem argumentiem lietā C-831/19 uzdotais jautājums nav pieņemams, jo ZW neesot kvalificējama par patērētāju, tādējādi Direktīva 93/13 nav piemērojama.

49. Manuprāt, šie argumenti ir jānoraida.

50. Ir skaidrs, ka, ņemot vērā Tiesas judikatūru, iesniedzējtiesa var kvalificēt ZW par patērētāju.

51. Jāatgādina, kā norādīts Direktīvas 93/13 desmitajā apsvērumā, ka vienveidīgas normas par negodīgiem noteikumiem jāpiemēro visiem šīs direktīvas 2. panta b) un c) punktā definētajiem līgumiem, kas noslēgti starp patērētāju un pārdevēju vai piegādātāju [10]. Saskaņā ar tās 2. panta b) punktu "patērētājs" ir jebkura fiziska persona, kura līgumos, uz ko attiecas šī direktīva, darbojas nolūkos, kuri ir ārpus viņa vai viņas amata, nodarbošanās vai profesijas [11]. Tādējādi, atsaucoties uz līgumslēdzēju statusu, Direktīvā 93/13 ir definēti līgumi, kuriem tā ir piemērojama [12]. Jēdziena "patērētājs" Direktīvas 93/13 2. panta b) punkta izpratnē plašais koncepts ļauj nodrošināt ar šo direktīvu piešķirto aizsardzību visām fiziskām personām, kas atrodas nelabvēlīgākā situācijā salīdzinājumā ar pārdevēju vai piegādātāju [13].

52. Šajā ziņā 2015. gada 19. novembra rīkojumā *Tarcău* [14] un 2016. gada 14. septembra rīkojumā *Dumitraș* [15] Tiesa nosprieda, ka Direktīvu 93/13 var piemērot garantijas līgumam, kurš noslēgts starp fizisku personu un kredītiestādi, lai garantētu saistības, ko sabiedrība ir uzņēmusies attiecībā pret minēto iestādi aizdevuma līguma ietvaros, ja šī fiziskā persona ir rīkojusies nolūkos, kuri nav saistīti ar tās profesionālo darbību, un ja tai nav funkcionāla rakstura saiknes ar minēto

[10] Skat. spriedumu, 2013. gada 30. maijs, *Asbeek Brusse* un *de Man Garabito* (C-488/11, EU:C:2013:341, 29. punkts), un rīkojumu, 2017. gada 27. aprīlis, *Bachman* (C-535/16, nav publicēts, EU:C:2017:321, 32. punkts).

[11] Skat. spriedumus, 2020. gada 2. aprīlis, *Condominio di Milano, via Meda* (C-329/19, EU:C:2020:263, 24. punkts), un 2020. gada 9. jūlijs, *Raiffeisen Bank* un *BRD Groupe Société Générale* (C-698/18 un C-699/18, EU:C:2020:537, 70. punkts).

[12] Skat. spriedumus, 2013. gada 30. maijs, *Asbeek Brusse* un *de Man Garabito* (C-488/11, EU:C:2013:341, 30. punkts), un 2015. gada 3. septembris, *Costea* (C-110/14, EU:C:2015:538, 17. punkts).

[13] Skat. spriedumu, 2019. gada 21. marts, *Pouvin* un *Dijoux* (C-590/17, EU:C:2019:232, 28. punkts).

[14] C-74/15, EU:C:2015:772, it īpaši 26.–30. punkts.

[15] C-534/15, EU:C:2016:700, it īpaši 31.–34. punkts.

sabiedrību. Tādējādi valsts tiesai ir jānosaka, vai šī persona ir rīkojusies nolūkos, kas saistīti ar tirdzniecību, uzņēmējdarbību, savas profesionālās darbības ietvaros vai sakarā ar funkcionālām saiknēm, kas tai ir ar šo sabiedrību, tādām kā tās vadīšana vai ievērojama dalība tās pamatkapitālā, vai arī tā ir rīkojusies privātos nolūkos.

53. Šajā lietā, kā norādījusi iesniedzējtiesa, ZW var uzskatīt par patērētāju, ciktāl laikā, kad tika noslēgti garantijas līgumi ar *BDB* un citiem kreditoriem, ZW rīkojās ārpus savas profesionālās darbības ietvariem un tai nebija funkcionālu saikņu ar *Bimecar Trade*. Proti, iesniedzējtiesa norādīja, ka, ņemot vērā dokumentus, kurus ZW iesniedza izpildes procedūrā, kā minēts šo secinājumu 26. punktā, ZW 2013. gada 31. janvārī ieguva 22 % *Bimecar Trade* kapitāla daļu, savukārt garantijas līgumi starp ZW un visiem kreditoriem ir datēti agrāk, un arī *BDB* maksājuma rīkojums ir izdots, pirms ZW ieguva šīs kapitāla daļas. Turklāt saskaņā ar iesniedzējtiesas teikto ZW kopš 1976. gada saista darba attiecības ar citu uzņēmumu un, kad tika noslēgti garantijas līgumi, ZW *Bimecar Trade* nepildīja vadības funkciju.

54. Līdz ar to jāuzskata – un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai –, ka saskaņā ar Direktīvu 93/13 ZW ir kvalificējama par patērētāju un tādējādi šī direktīva ir piemērojama pamatlietā.

55. Tādēļ uzskatu, ka lietā C-831/19 uzdotais jautājums ir pieņemams.

B. Ievada apsvērumi

1. Novēlota patērētāja statusa apzināšanās lietā C-831/19

56. Jānorāda, ka otrajā jautājumā lietā C-831/19 ir papildu elements, kurš izriet no tā, ka laikā, kad maksājuma rīkojums, kas bija izpildes procedūras priekšmets, ieguva *res judicata* spēku, ZW kā galvotāja acīmredzot nevarēja apzināties savu patērētāja statusu un tādējādi laikā, kad viņa iesniedza iebildumu pret rīkojumu, viņa nevarēja atsaukties uz līguma noteikumu iespējamo negodīgumu. Šajā ziņā fakts, kā norādījušas iesniedzējtiesa un ZW (skat. šo secinājumu 29. un 35. punktu), ka Savienības un valsts judikatūra, kas saskaņā ar Direktīvu 93/13 galvotājus atzīst par patērētājiem, laikā, kad maksājuma rīkojums tika izdots un patērētājs varēja iesniegt iebildumus pret rīkojumu, vēl nebija izveidota, šajā lietā man nešķiet būtisks apsvērums.

57. No Tiesas iedibinātās judikatūras (skat. šo secinājumu 63. punktu) izriet, ka saskaņā ar Direktīvu 93/13 valsts tiesai *ex officio* ir jāpārbauda noteikumu iespējamais negodīgums, un, kā norādījusi Komisija, saskaņā ar šo direktīvu kādas puses, piemēram, patērētāja, lūgums pats par sevi nevar aizstāt negodīgu noteikumu pārbaudi tiesā. Patērētāja statusa novēlota apzināšanās patiešām pamato šī pienākuma esamību Tiesas judikatūrā. Turklāt, kā norādīja Spānijas un Itālijas valdības un Komisija, Direktīvā 93/13, it īpaši tās desmitajā apsvērumā, ir skaidri norādījumi, ka tas attiecas uz "visiem līgumiem" (skat. šo secinājumu 51. punktu), un kompetentajai tiesai, kura varētu iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, nekas neliegtu pārbaudīt līguma noteikumu iespējamo negodīgumu.

2. Iespējamā atbilstība Hartas 47. pantam

58. Savos jautājumos iesniedzējtiesa arī vaicā, vai attiecīgais valsts tiesiskais regulējums atbilst Hartas 47. pantam. Jāatgādina, ka šajā tiesību normā, kurā ir atkārtoti apstiprināts efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips, ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas

Savienības tiesībās, ir tikušas pārkāptas, ir nostiprinātas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā [16]. Par Hartas 47. panta piemērojamību šajās lietās nav strīda. Man šķiet, kā norādījusi Itālijas Republika, ka attiecīgie valsts tiesību akti ietilpst Direktīvas 93/13 piemērošanas jomā un tādējādi ir uzskatāmi par Savienības tiesību aktu īstenošanu Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē [17].

59. Atzīmēšu, ka Tiesas judikatūrā par Direktīvu 93/13 pastāv īpaša saikne starp Hartas 47. pantu un efektivitātes principu, kas dalībvalstīm, pamatojoties uz Savienības tiesību aktiem, arī uzliek pienākumu nodrošināt tiesību aizsardzību tiesā (skat. šo secinājumu 65. punktu) [18]. Šajā ziņā Tiesa ir nospriedusi, ka dalībvalstu pienākums nodrošināt to tiesību efektivitāti, kuras indivīdiem izriet no Direktīvas 93/13, nozīmē arī Hartas 47. pantā paredzēto prasību par efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kura *inter alia* attiecas uz detalizētiem procesuāliem noteikumiem attiecībā uz darbībām, kam pamatā ir šādas tiesības [19].

60. Turklāt, kā tas redzams Tiesas līdzšinējā judikatūrā attiecībā uz Direktīvu 93/13, šķiet, ka saistībā ar valstu procesuālo noteikumu saderību ar šīs direktīvas prasībām Hartas 47. pantam attiecībā uz efektivitātes principu lielā mērā ir atbalsta vai papildinoša funkcija. Piemēram, Hartas 47. pantam šajā ziņā ir būtiska loma attiecībā uz jautājumiem par piekļuvi efektīvam tiesību aizsardzības līdzeklim, lai puses, pamatojoties uz Direktīvu 93/13, varētu izmantot savas tiesības [20], kā arī jautājumiem, kas saistīti ar taisnīgu tiesu, piemēram, pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principa ievērošanu un sacīkstes principu tiesas procesā, ja tiek apstrīdēta noteikumu likumība attiecībā uz šo direktīvu [21].

61. Šajās lietās, kā norādījusi Itālijas valdība, nav strīda par to, ka lietas dalībniekiem ir dota piekļuve efektīviem tiesību aizsardzības līdzekļiem, kas ļauj viņiem izmantot savas tiesības saskaņā ar Direktīvu 93/13. Turklāt, kā norādījusi Komisija, jautājumi nav saistīti ar izpildes tiesas objektivitāti [22], bet gan ar iespēju šai tiesai pārbaudīt līguma noteikumu iespējamo negodīgumu, ko var atzīt par netieši izlemtu ar *res judicata* spēku ieguvušo tiesas nolēmumu. Tādēļ šādos apstākļos, neraugoties uz Hartas 47. panta apsvēršanu, ja tas ir pamatoti, šīs lietas jāuzskata par tādām, kurās uzmanība galvenokārt ir vērsta uz Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktu un 7. panta 1. punktu, lasot tos kopsakarā ar efektivitātes principu.

16 Skat. spriedumu, 2021. gada 20. aprīlis, *Repubblika* (C-896/19, EU:C:2021:311, 40. punkts).

17 Šajā sakarā skat. spriedumu, 2014. gada 10. septembris, *Kušionová* (C-34/13, EU:C:2014:2189, 47. punkts); skat. arī ģenerāladvokāta M. Špunara [*M. Szpunar*] secinājumus lietā *Finanmadrid EFC* (C-49/14, EU:C:2015:746, 83. un 84. punkts).

18 Šajā sakarā skat. ģenerāladvokāta M. Špunara secinājumus lietā *Finanmadrid EFC* (C-49/14, EU:C:2015:746, 85.–97. punkts). Sīkāk skat., piemēram, van Duin, A., "Metamorphosis? The Role of Article 47 of the EU Charter of Fundamental Rights in Cases Concerning National Remedies and Procedures under Directive 93/13/EEC", *Journal of European Consumer and Market Law*, 6. sēj., 2017, 190.–198. lpp.

19 Skat. spriedumu, 2021. gada 10. jūnijs, VB u.c. (no C-776/19 līdz C-782/19, EU:C:2021:470, 29. punkts).

20 Skat. tostarp spriedumus, 2013. gada 14. marts, *Aziz* (C-415/11, EU:C:2013:164, it īpaši 59. punkts); 2014. gada 10. septembris, *Kušionová* (C-34/13, EU:C:2014:2189, it īpaši 45., 47. un 66. punkts), un 2016. gada 21. decembris, *Biuro podróży "Partner"* (C-119/15, EU:C:2016:987, 23.–47. punkts); salīdzināt ar spriedumu, 2014. gada 27. februāris, *Pohotovosť* (C-470/12, EU:C:2014:101, 36.–57. punkts).

21 Skat. tostarp spriedumus, 2013. gada 21. februāris, *Banif Plus Bank* (C-472/11, EU:C:2013:88, 29.–36. punkts); 2014. gada 17. jūlijs, *Sánchez Morcillo* un *Abril García* (C-169/14, EU:C:2014:2099, 21.–51. punkts), un 2021. gada 29. aprīlis, *Rzecznik Praw Obywatelskich* (C-19/20, EU:C:2021:341, 91.–99. punkts); salīdzināt ar rīkojumu, 2015. gada 16. jūlijs, *Sánchez Morcillo* un *Abril García* (C-539/14, EU:C:2015:508, 23.–50. punkts).

22 Ir vērts atzīmēt – fakts, ka valsts tiesa *ex officio* pārbauda līguma noteikumu iespējamo negodīgumu un informē patērētāju par iespēju atsaukties uz savām tiesībām, kas noteiktas Direktīvā 93/13, pats par sevi nešķiet kaitējis šīs tiesas objektivitātei, jo tiesa nevis "iestājas kāda pusē", bet pilda funkcijas, kas tai ir noteiktas saskaņā ar valsts un Savienības tiesību aktiem. Šajā sakarā skat. Beka, A., *The Active Role of Courts in Consumer Litigation: Applying EU Law of the National Courts' Own Motion*, Intersentia, 2018, 140.–141. lpp.

C. Atbilstošā Tiesas judikatūra par negodīgu noteikumu ex officio pārbaudi valstu tiesās

62. Saskaņā ar Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktu dalībvalstīm ir jānosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti ar patērētājiem noslēgtos līgumos, patērētājiem nav saistoši [23]. Saskaņā ar šīs direktīvas 7. panta 1. punktu, lasot to kopā ar tās divdesmit ceturto apsvērumu, dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt adekvātus un efektīvus līdzekļus, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu ar patērētājiem noslēgtos līgumos [24]. Lai gan ar šiem noteikumiem ir radīts plašs judikatūras kopums, es izklāstīšu piemērojamos principus, kas izriet no šīs judikatūras attiecībā uz valsts tiesas pienākuma esamību un apjomu *ex officio* pārbaudīt līguma noteikumu negodīgumu, kas visvairāk attiecas uz šo lietu analīzi.

1. Valsts tiesas pienākuma ex officio veikt pārbaudi esamība

63. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ar Direktīvu 93/13 ieviestā aizsardzības sistēma ir balstīta uz ideju, ka patērētājs salīdzinājumā ar tirgotāju atrodas nelabvēlīgākā situācijā gan attiecībā uz iespēju risināt sarunas, gan attiecībā uz informētības līmeni, kā rezultātā patērētājs pievienojas tirgotāja iepriekš izstrādātajiem noteikumiem bez iespējas ietekmēt šo noteikumu saturu [25]. Lai nodrošinātu Direktīvā 93/13 paredzēto aizsardzību, nevienlīdzīgo situāciju starp patērētāju un pārdevēju vai piegādātāju var izlīdzināt tikai ar pozitīvu iejaukšanos no to personu puses, kas pašas nav līguma slēdzējas [26]. Tāpēc, ņemot vērā sabiedrības interešu raksturu un nozīmīgumu, uz kuru balstīta aizsardzība, ko Direktīva 93/13 nodrošina patērētājiem, valsts tiesai pēc savas ierosmes ir jāizvērtē negodīga līguma noteikuma raksturs un, to veicot, ir jāizlīdzina starp patērētāju un pārdevēju vai piegādātāju pastāvošā nelīdzsvarotība, ja tās rīcībā ir vajadzīgais juridiskais un faktiskais pamatojums [27].

2. Valsts tiesas pienākuma ex officio pārbaudīt apjoms

64. Saskaņā ar tikpat konsekventu judikatūru Direktīvā 93/13 dalībvalstīm ir noteikts pienākums paredzēt mehānismu, kas nodrošinātu, ka var tikt pārbaudīti visi līguma noteikumi, par kuriem nav notikusi atsevišķa apspriešanās, lai novērtētu to iespējamo negodīgumu [28]. Tiesa ir arī uzsvērusi, ka procesu īpatnības nevar būt faktors, kas var ietekmēt patērētājiem saskaņā ar Direktīvas 93/13 normām nodrošināto tiesisko aizsardzību [29].

65. Kaut arī Tiesa jau vairākkārt, ievērojot Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkta un 7. panta 1. punkta prasības, ir noteikusi, kādā veidā valsts tiesām ir jānodrošina patērētāju tiesību aizsardzība atbilstoši šai direktīvai, tomēr principā Savienības tiesībās nav saskaņotas procedūras, ko piemēro līguma noteikumu iespējami negodīgā rakstura pārbaudei, un līdz ar to tās ietilpst

[23] Skat. spriedumu, 2021. gada 27. janvāris, *Dexia Nederland* (C-229/19 un C-289/19, EU:C:2021:68, 57. punkts). Skat. arī Direktīvas 93/13 divdesmit pirmo apsvērumu. Kā Tiesa ir atzinusi, Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts ir obligāts noteikums, kas vērsts uz to, lai formālo līdzsvaru, kuru ar līgumu nodibina starp līgumslēdzēju pušu tiesībām un pienākumiem, aizstātu ar reālu līdzsvaru, kas atjauno minēto pušu vienlīdzību. Skat. spriedumu, 2020. gada 11. marts, *Lintner* (C-511/17, EU:C:2020:188, 24. punkts).

[24] Skat. spriedumu, 2020. gada 9. jūlijs, *Raiffeisen Bank* un *BRD Groupe Societé Générale* (C-698/18 un C-699/18, EU:C:2020:537, 52. punkts).

[25] Skat. spriedumus, 2000. gada 27. jūnijs, *Océano Grupo Editorial* un *Salvat Editores* (no C-240/98 līdz C-244/98, EU:C:2000:346, 25. punkts), un 2019. gada 26. marts, *Abanca Corporación Bancaria* un *Bankia* (C-70/17 un C-179/17, EU:C:2019:250, 49. punkts).

[26] Skat. spriedumus, 2010. gada 9. novembris, *VB Pénzügyi Lízing* (C-137/08, EU:C:2010:659, 48. punkts), un 2020. gada 11. marts, *Lintner* (C-511/17, EU:C:2020:188, 25. punkts).

[27] Skat. spriedumus, 2009. gada 4. jūnijs, *Pannon GSM* (C-243/08, EU:C:2009:350, 31. un 32. punkts), un 2020. gada 4. jūnijs, *Kancelaria Medius* (C-495/19, EU:C:2020:431, 37. punkts).

[28] Skat. spriedumu, 2020. gada 3. marts, *Gómez del Moral Guasch* (C-125/18, EU:C:2020:138, 44. punkts).

[29] Skat. spriedumu, 2016. gada 21. aprīlis, *Radlinger* un *Radlingerová* (C-377/14, EU:C:2016:283, 50. punkts).

dalībvalstu iekšējās tiesību sistēmās, ar nosacījumu, ka tie nedrīkst būt mazāk labvēlīgi par noteikumiem, kas reglamentē valsts tiesībām pakļautas līdzīgas situācijas (līdzvērtības princips), un tie nedrīkst padarīt neiespējamu vai pārmērīgi grūtu patērētājiem Savienības tiesībās piešķirto tiesību īstenošanu (efektivitātes princips) [30].

66. Attiecībā uz efektivitātes principu Tiesa ir nospriedusi, ka katrs gadījums, kad rodas jautājums par to, vai valsts procesuālo tiesību norma nepadara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtina Savienības tiesību piemērošanu, ir jāizvērtē, ņemot vērā šīs tiesību normas vietu visā procedūrā, šīs procedūras norisi un tās īpatnības kopumā, kā arī vajadzības gadījumā ir jāņem vērā tādi valsts tiesu sistēmas pamatā esošie principi kā tiesību uz aizstāvību aizsardzība, tiesiskās drošības princips un procesa efektīva norise [31]. Šajā ziņā tiesa uzskata, ka nepieciešamība ievērot šo principu nevar sniegties tiktāl, lai pilnībā kompensētu attiecīgā patērētāja absolūto pasivitāti [32].

67. Jo īpaši Tiesa ir nolēmusi, ka patērētājam ar Direktīvu 93/13 piešķirto tiesību efektīva aizsardzība var tikt garantēta tikai ar nosacījumu, ka valsts procesuālā sistēma ļauj vai nu maksājuma rīkojuma procedūrā, vai maksājuma rīkojuma izpildes procedūrā pēc savas ierosmes veikt pārbaudi pār attiecīgajā līgumā esošo noteikumu iespējamo negodīgumu [33]. Tādējādi gadījumā, kad tiesas kontrole pēc savas ierosmes par attiecīgajā līgumā esošo noteikumu iespējamo negodīgumu nav paredzēta maksājuma rīkojuma izpildes stadijā, ir jāuzskata, ka valsts tiesību akti var apdraudēt Direktīvā 93/13 iecerētās aizsardzības efektivitāti, ja tajos nav paredzēta šāda kontrole rīkojuma izdošanas stadijā vai ja tāda kontrole ir paredzēta tikai iebildumu pret jau izsniegtu rīkojumu iesniegšanas stadijā, kad pastāv ievērojams risks, ka patērētāji neiesniegs prasītos iebildumus [34]. Tādējādi Direktīvas 93/13 lietderīgās iedarbības saglabāšana nepieļauj, ka valsts tiesiskajā regulējumā tiek atļauts izdot maksājuma rīkojumu, patērētājam nevienā procedūras brīdī nesaņemot garantiju, ka tiesa pārbaudīs, vai noslēgtajā līgumā nav negodīgu noteikumu [35].

68. Turklāt Tiesa jau ir atzinusi, ka patērētāja aizsardzība nav absolūta un ka Savienības tiesības neuzliek valsts tiesai pienākumu nepiemērot valsts procesuālās normas, kas nolēmumam tostarp piešķir *res judicata* spēku, pat ja tas ļautu novērst Direktīvā 93/13 ietvertas tiesību normas – neatkarīgi no tās rakstura – pārkāpumu [36]. Proti, tiesa ir uzsvērusi *res judicata* principa nozīmīgumu un to, ka, lai nodrošinātu gan tiesību un tiesisko attiecību stabilitāti, gan pareizu tiesvedību, ir svarīgi, lai tiesu nolēmumus, kas ir stājušies spēkā pēc tam, kad ir izmantoti pieejamie tiesību aizsardzības līdzekļi vai beigušies šādai pārsūdzībai paredzētie termiņi, vairs nevarētu apstrīdēt [37]. Tāpat tiesiskās drošības labad saprātīgu termiņu noteikšana prasības celšanai, kuru neievērošanas gadījumā prasības celšanas tiesības tiek zaudētas tiesiskās drošības interesēs, ir saderīga ar Savienības tiesībām [38]. Tomēr valsts tiesību aktos paredzētie nosacījumi nevar aizskart no Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkta izrietošo patērētāju tiesību – nebūt saistītiem ar noteikumu, kas tiek uzskatīts par negodīgu, – būtību [39].

30 Skat. spriedumu, 2019. gada 26. jūnijs, *Kuhar* (C-407/18, EU:C:2019:537, 45. un 46. punkts).

31 Skat. spriedumu, 2021. gada 22. aprīlis, *PROFI CREDIT Slovakia* (C-485/19, EU:C:2021:313, 53. punkts).

32 Skat. spriedumu, 2015. gada 1. oktobris, *ERSTE Bank Hungary* (C-32/14, EU:C:2015:637, 62. punkts).

33 Skat. spriedumu, 2018. gada 13. septembris, *Profi Credit Polska* (C-176/17, EU:C:2018:711, 44. punkts).

34 Skat. spriedumu, 2018. gada 20. septembris, *Danko* un *Danková* (C-448/17, EU:C:2018:745, 46. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts).

35 Skat. spriedumu, 2018. gada 20. septembris, *Danko* un *Danková* (C-448/17, EU:C:2018:745, 49. punkts).

36 Skat. spriedumu, 2016. gada 21. decembris, *Gutiérrez Naranjo* u.c. (C-154/15, C-307/15 un C-308/15, EU:C:2016:980, 68. punkts).

37 Skat. spriedumu, 2017. gada 26. janvāris, *Banco Primus* (C-421/14, EU:C:2017:60, 46. punkts).

38 Skat. spriedumu, 2021. gada 22. aprīlis, *PROFI CREDIT Slovakia* (C-485/19, EU:C:2021:313, 57. punkts).

39 Skat. spriedumu, 2016. gada 21. decembris, *Gutiérrez Naranjo* u.c. (C-154/15, C-307/15 un C-308/15, EU:C:2016:980, 71. punkts).

69. Jānorāda, ka 2009. gada 6. oktobra spriedumā *Asturcom Telecomunicaciones*[40] Tiesa it īpaši nosprieda, ka valsts noteiktais divu mēnešu termiņš, pēc kura beigām – ja nav celta prasība par atcelšanu – šķīrējtiesas nolēmums ir kļuvis galīgs un tādējādi ieguvis *res judicata* spēku, atbilst efektivitātes principam, atzīmējot, ka šā principa ievērošana nevarētu nozīmēt, ka valsts tiesai būtu pilnībā jāatlīdzina absolūtā pasivitāte, ko demonstrējis attiecīgais patērētājs, neiesniedzot prasību, lai aizstāvētu savas tiesības.

70. Turpretim 2016. gada 18. februāra spriedumā *Finanmadrid EFC*[41] Tiesa nosprieda, ka valsts tiesiskais regulējums par *res judicata* spēka īstenošanas kārtību maksājuma rīkojuma procedūrā nešķiet atbilstīgs efektivitātes principam, ņemot vērā to, ka iestādes lēmums, ar ko tiek noslēgta maksājuma rīkojuma procedūra, iegūst *res judicata* spēku, tādējādi negodīgo līguma noteikumu kontroli rīkojuma izpildes posmā padarot neiespējamu tikai tāpēc vien, ka patērētājs nav cēlis iebildumu pret rīkojumu tam paredzētajā termiņā un bija ievērojams risks, ka patērētājs to nedarīs.

71. Jāprecizē arī tas, ka spriedumā *Banco Primus*[42], kurā bija runa par patērētāja celtajiem iebildumiem pret piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūru, Tiesa nosprieda, ka valsts tiesiskais regulējums, ar ko tiesai tiek aizliegts pēc savas ierosmes izvērtēt noteikumu negodīgumu, ja tā jau ir lēmusi par visu līguma noteikumu likumību šīs direktīvas kontekstā ar lēmumu, kurš ieguvis *res judicata* spēku, nav pretrunā Direktīvai 93/13. Tomēr, pēc Tiesas domām, ja viens vai vairāki līguma noteikumi, kuru iespējamais negodīgums vēl nav vērtēts iepriekšējās strīdīgā līguma pārbaudes tiesā laikā, kuras rezultātā ir ticis pieņemts lēmums ar *res judicata* spēku, Direktīva 93/13 ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai, kurā patērētājs regulāri vēršas ar blakusprasību, pēc lietas dalībnieku pieprasījuma vai pēc savas ierosmes ir jāvērtē – tiklīdz šīs tiesas rīcībā ir šim nolūkam vajadzīgais juridiskais un faktiskais pamatojums – to iespējamais negodīgums. Ja šādas pārbaudes nav, šajā direktīvā iecerētā patērētāja aizsardzība izrādītos nepilnīga un nepietiekama.

72. Līdz ar to no iepriekš minētās judikatūras izriet, ka ar Direktīvu 93/13 dalībvalstīm netiek pieprasīts pieņemt īpašu procesuālo sistēmu negodīgu noteikumu pārbaudei tiesā, ja vien tās ievēro savus no Savienības tiesībām izrietošos pienākumus, tostarp līdzvērtības un efektivitātes principus, un tādējādi nodrošina, ka valsts tiesa neatkarīgi no procesa veic visu līguma nosacījumu iespējamā negodīguma pārbaudi. Pirmajai vai otrajai tiesai, kas izskatu lietu, neatkarīgi no tā, vai tai ir lūgts izpildīt spriedumu vai izskatīt lietu pēc būtības, *ex officio* ir jāveic pārbaude, ko var ierosināt patērētājs, ja vien nav būtisks risks, ka patērētājs neizmantos konkrēto tiesību aizsardzības līdzekli, tādējādi izslēdzot iespēju veikt negodīgu noteikumu pārbaudi tiesā saskaņā ar Direktīvu 93/13.

73. Turklāt saskaņā ar Tiesas judikatūru, lai arī patērētāju aizsardzība nav absolūta, tāds nav arī *res judicata* princips. Kā tas redzams šo secinājumu 69.–71. punktā minētajos spriedumos, Tiesa izvēlas līdzsvarotu pieeju attiecībā uz mijiedarbību starp valsts noteikumiem, ar ko īsteno *res judicata*, un Direktīvas 93/13 prasībām, vienlaikus nodrošinot, ka šādi noteikumi neapdraud ar šo direktīvu izveidoto patērētāju aizsardzības sistēmu. Proti, lai gan spriedumā *Banco Primus* netiek tieši aplūkots noklusētais *res judicata* spēks, Tiesa, uzsverot nepieciešamību galīgi novērtēt līguma noteikumu iespējamo negodīgumu lēmumā, kurš ieguvis *res judicata* spēku, atbalsta viedokli, ka tāds valsts tiesiskais regulējums kā šajā lietā ir pretrunā Direktīvai 93/13. Atgriezīšos pie šī sprieduma vēlāk savā vērtējumā (skat. šo secinājumu 81. punktu).

[40] C-40/08, EU:C:2009:615, 34.–48. punkts.

[41] C-49/14, EU:C:2016:98, 45.–55. punkts.

[42] Skat. spriedumu, 2017. gada 26. janvāris (C-421/14, EU:C:2017:60, 49.–54. punkts).

74. Ņemot vērā šos Tiesas judikatūrā iedibinātos principus, ir jāpārbauda apstākļi šajās lietās.

D. Tiesas judikatūrā iedibināto principu piemērošana apstākļiem šajās lietās

75. Kā jau minēts šo secinājumu 42. un 44. punktā, šajās lietās saskaņā ar attiecīgo valsts tiesisko regulējumu maksājuma rīkojumu, kas nav apstrīdēti un tāpēc ieguvuši *res judicata* spēku, piespiedu izpildes procedūrā izpildes tiesai nav atļauts pārbaudīt maksājuma rīkojumu saturu un pēc savas ierosmes vai pēc patērētāja pieprasījuma pārbaudīt līguma noteikumu iespējamo negodīgumu, pamatojoties uz noklusēto *res judicata* spēku, ko ieguvis šis rīkojums.

76. Vispirms jānorāda, ka pretēji Komisijas izvirzītajiem argumentiem, ka uz šīm lietām attiecas prasības celšanas termiņš, nevis *res judicata* princips, no lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka iesniedzējtiesa uzskata, ka maksājuma rīkojumiem, kas ir piespiedu izpildes procedūras priekšmets, ir *res judicata* spēks. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tikai valsts tiesas kompetencē ir interpretēt un piemērot valsts tiesības [43].

77. Turklāt šajās lietās, šķiet, nav norāžu, kas varētu radīt šaubas par līdzvērtības principa [neievērošanu]. Šķiet – kā norādījusi Itālijas valdība –, valsts tiesības nepieļauj, ka izpildes tiesa pārbauda maksājuma rīkojumu, kas ieguvis *res judicata* spēku, pat tad, ja tas attiecas uz iespējamu sabiedriskās kārtības noteikumu pārkāpumu (skat. šo secinājumu 38. punktu).

78. Jāuzsver arī tas, ka pretēji Komisijas apgalvotajam Itālijas valdība noraida iespēju, ka lietā C-693/19 attiecīgo valsts tiesisko regulējumu varētu interpretēt saskaņā ar Direktīvu 93/13, lai izpildes tiesa varētu pārbaudīt noteikuma iespējamo negodīgumu attiecībā uz pārmērīgiem procentiem (skat. šo secinājumu 38. un 40. punktu). Tādējādi šo jautājumu pārbauda iesniedzējtiesa, ņemot vērā Tiesas judikatūrā iedibināto prasību interpretēt valsts tiesību normas saskaņā ar Savienības tiesībām [44].

79. Pievēršoties lūguma būtībai, manuprāt, ir skaidras norādes, pamatojoties uz Tiesas judikatūru, ka attiecīgais valsts tiesiskais regulējums, Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktu un 7. panta 1. punktu lasot kopsakarā ar efektivitātes principu, ir pretrunā šai direktīvai.

80. Šajā ziņā man šķiet, ka līguma iespējamā negodīguma pārbaude saskaņā ar Direktīvu 93/13 ir skaidri un pietiekami pamatoti jāizvērtē valsts tiesā. Kā redzams šo lietu apstākļos, no attiecīgā valsts tiesiskā regulējuma izriet, ka jautājums par līguma noteikumu iespējamo negodīgumu tiek uzskatīts par izlemtu pēc būtības, pat ja valsts tiesa to vispār nav apspriedusi. Manuprāt, kā norādījusi Komisija, ja līguma noteikumu iespējamā negodīguma pārbaude nav pamatota lēmumā par maksājuma rīkojumu, patērētājs nevarēs saprast vai analizēt šā lēmuma iemeslus vai, ja nepieciešams, efektīvi iebilst pret izpildi. Tāpat valsts tiesa, kurai var iesniegt apelācijas sūdzību, nevarēs pieņemt nolēmumu. Šajā ziņā Tiesa ir skaidri norādījusi, ka bez efektīvas iespējami negodīgu noteikumu kontroles netiktu nodrošināta ar Direktīvu 93/13 piešķirto tiesību ievērošana [45].

[43] Skat. spriedumu, 2020. gada 9. jūlijs, *Raiffeisen Bank* un *BRD Groupe Societé Générale* (C-698/18 un C-699/18, EU:C:2020:537, 46. punkts).

[44] Skat. spriedumu, 2020. gada 4. jūnijs, *Kancelaria Medius* (C-495/19, EU:C:2020:431, 49.–51. punkts).

[45] Skat. spriedumu, 2020. gada 4. jūnijs, *Kancelaria Medius* (C-495/19, EU:C:2020:431, 35. punkts).

81. Papildu apstiprinājumu šai pieejai var iegūt spriedumā *Banco Primus*[46]. Kā minēts šo secinājumu 71. punktā, valsts tiesisko regulējumu, kas *res judicata* sekas attiecina arī uz noteikumiem, par kuriem valsts tiesa nav galīgi izspriedusi, Tiesa atzina par nesaderīgiem ar Direktīvu 93/13. Tāpēc Tiesa pieņem – ja valsts tiesa nav pārbaudījusi konkrēto attiecīgo līguma noteikumu iespējamo negodīgumu, ir grūti uzskatīt, ka ir ietekmēts *res judicata* princips[47].

82. Šī pieeja arī atbilst Direktīvas 93/13 mērķiem, kā to interpretē Tiesas judikatūra. Kā jau minēts šo secinājumu 63. punktā, valsts tiesas pienākums *ex officio* veikt pārbaudi ir pamatots ar sabiedrības interešu raksturu un nozīmīgumu, kas ir Direktīvas 93/13 patērētājiem piešķirtās aizsardzības pamatā. Tādēļ par izpildi atbildīgajai tiesai ir jānodrošina šīs aizsardzības efektivitāte, ja tas nav izdarīts iepriekšējā tiesvedības posmā. Pretējā gadījumā šī Direktīvā 93/13 noteiktā valsts tiesas pienākuma būtība zaudētu jēgu.

83. To apstiprina šo lietu apstākļi, kurās valsts tiesa, kas izdeva maksājuma rīkojumus, šķiet, nav *ex officio* veikusi noteikumu negodīguma pārbaudi. Ir taisnība, kā norādījusi Vācijas valdība, ka no Tiesas judikatūras, kas izklāstīta šo secinājumu 67. punktā, izriet, ka dalībvalstu kompetencē ir izlemt, vai šāda pārbaude ir jāveic maksājuma rīkojuma [izdošanas] vai šā rīkojuma izpildes posmā, un Direktīvā 93/13 nav prasības, ka tā būtu jāveic abos. Tomēr vienā vai otrā posmā šāda pārbaude jāveic. Tādējādi, tikai rīkojuma noklusētā *res judicata* spēka dēļ liedzot izpildes tiesai veikt iespējami negodīgu noteikumu pārbaudi pirmo reizi, negodīguma pārbaude kļūst neiespējama jebkurā tiesvedības posmā.

84. Jāpiebilst, ka šī pieeja, šķiet, atbilst Tiesas judikatūrai par valsts tiesību aktiem, ar kuriem *res judicata* tiek īstenots nesaistīti ar Direktīvas 93/13 kontekstu. Dažos spriedumos[48] Tiesa ir noraidījusi to, ka *res judicata* spēku ieguvušiem lēmumiem tiek piešķirta pārmērīga aizsardzība tādā veidā, kas ievērojami kavē efektīvu Savienības tiesību piemērošanu[49]. Turklāt jāatzīmē, ka 2018. gada 17. oktobra spriedumā *Klohn*[50] Tiesa ir norādījusi, ka *res judicata* spēks attiecas tikai uz tādiem juridiskajiem prasījumiem, par kuriem tiesa ir lēmusi, un tādējādi judikatūra nav šķērslis tam, ka tiesa vēlākā strīdā spriež par tiesību jautājumiem, par kuriem šis galīgais nolēmums nav pieņemts. Tāpat judikatūrā attiecībā uz *res judicata* piemērošanu Savienības tiesībās Tiesa ir konsekventi nospriedusi, ka *res judicata* attiecas tikai uz faktu un tiesību jautājumiem, kas faktiski vai obligāti tikuši izskatīti attiecīgajā tiesas nolēmumā[51].

85. Līdz ar to ir jāuzskata, ka attiecīgais valsts tiesiskais regulējums ir pretrunā efektivitātes principam, jo tas padara neiespējamu vai pārmērīgi grūtu patērētājiem Direktīvā 93/13 piešķirto tiesību īstenošanu.

86. Tāpēc es secinu, ka tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā ir pretrunā Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktam un 7. panta 1. punktam, lasot tos kopsakarā ar efektivitātes principu.

46 Skat. spriedumu, 2017. gada 26. janvāris (C-421/14, EU:C:2017:60, 49.–54. punkts).

47 Šajā sakarā skat. García-Valdecasas Dorrego, M.J., *Dialogue between the Spanish courts and the European Court of Justice regarding the judicial protection of consumers under Directive 93/13/EEC*, Association of Property and Business Registrars of Spain, 2018, 98.–99. lpp.

48 Skat. tostarp spriedumus, 2009. gada 3. septembris, *Fallimento Olimpiclub* (C-2/08, EU:C:2009:506, 29.–32. punkts); 2020. gada 2. aprīlis, *CRPNPAC* un *Vueling Airlines* (C-370/17 un C-37/18, EU:C:2020:260, 94.–96. punkts), un 2020. gada 16. jūlijs, UR (juristu PVN saistības) (C-424/19, EU:C:2020:581, 31.–34. punkts).

49 Šajā sakarā skat. Turmo, A., "National *Res judicata* in the European Union: Revisiting the Tension Between the Temptation of Effectiveness and the Acknowledgement of Domestic Procedural Law", *Common Market Law Review*, 58. sēj., 2021, 361.–390. lpp., 375. lappusē.

50 C-167/17, EU:C:2018:833, 69. punkts.

51 Skat. spriedumus, 2010. gada 29. jūnijs, Komisija/Luksemburga (C-526/08, EU:C:2010:379, 27. punkts), un 2019. gada 31. janvāris, *Islamic Republic of Iran Shipping Lines* u.c./Komisija (C-225/17 P, EU:C:2019:82, 47. punkts).

VII. Secinājumi

87. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Tribunale di Milano* (Milānas tiesa, Itālija) uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts, lasot tos kopsakarā ar efektivitātes principu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kas liedz izpildes tiesai pēc savas ierosmes vai pēc lietas dalībnieka pieprasījuma saskaņā ar šo direktīvu pārbaudīt līguma noteikumu, uz kuru pamata ir izdots maksājuma rīkojums, kas ir ieguvis *res judicata* spēku, iespējamo negodīgumu, ja nav veikta šo noteikumu skaidra un pietiekami pamatota pārbaude.